

Den muslimska Jesus

‘Isa ibn Maryam i islamisk teologi, eskatologi och fromhetsliv

1. Inledning

Jesus från Nasaret — på arabiska ‘Isa ibn Maryam (عيسى ابن مريم) — intar en central och ofta förbisedd plats i islamisk trosuppfattning. Koranen nämner Jesus 25 gånger, fler än profeten Muhammed själv (fyra gånger). Islam bekräftar hans jungfrufödelse, hans mirakler och tilldelar honom titlarna al-Masih (Messias) och Kalimat Allah (Guds Ord). Trots detta skiljer sig den muslimska Jesusbilden fundamentalt från den kristna på avgörande teologiska punkter.

2. Jesus i Koranen

Titlar och natur

Koranen ger Jesus flera extraordinära titlar: al-Masih (المسيح, Messias), Kalimat Allah (كلمة الله, Guds Ord) och Rūh minhu (روح منه, en ande från Gud). Trots detta placerar islamisk teologi Jesus klart inom mänsklighetens sfär — han är Guds störste profet, inte Guds Son.

“Messias, Jesus, Marias son, är Guds sändebud och Hans ord, som han sände till Maria, och en ande [som utgick] från Honom.” (Koranen 4:171)

Jungfrufödseln och mirakler

Islams bekräftelse av Jesu jungfrufödelse är entydig (sura 3 och 19). Gud skapade Jesus med ett enda ord: ”Var!” (kun). Hans skapelse jämförs med Adams — precis som Adam skapades utan föräldrar bevisar inte Jesu faderslösa födelse gudomlighet. Koranen tillskriver Jesus mirakler utförda bi-idhni Allah (med Guds tillstånd): helande av blinda och spetälska, uppväckande av döda, och att som nyfödd tala från vaggan för att försvara sin mors heder.

Avvisande av korsfästelsen och treenigheten

Islams mest radikala avvikelse från kristendomen är förnekandet av Jesu korsfästelse och gudomlighet. Koranen avvisar treenighetsläran som shirk (avgudadyrkan) — den störste synden mot Guds absoluta enhet (tawhid). Vad gäller korsfästelsen är Koranen tydlig:

”De dödade honom inte, och de korsfäste honom inte, men det verkade så för dem... Nej, Gud tog upp honom till sig.” (Koranen 4:157-158)

Den klassiska tolkningen (substitutonsteorin) menar att en annan person korsfästes i Jesu ställe, medan Jesus lyftes upp levande till Gud — vilket utplånar grundpelarna i den kristna försoningsläran.

3. Jesu återkomst — Islamisk eskatologi

Den mest dramatiska aspekten av den muslimska Jesusbilden är läran om hans återkomst i den yttersta tiden. Jesus befinner sig levande i himlen och ska stiga ned som ett av de femton stora tecknen (ashrat al-sa‘a) inför Domens dag.

Enligt hadith-litteraturen (Sahih al-Bukhari, hadith 3449) ska Jesus stiga ned vid en minaret i Damaskus, bekämpa och döda al-Masih al-Dajjal (Antikrist) och upprätta ett rättvist styre på jorden. Av central teologisk vikt: han ska döma i enlighet med islams lagar (shari‘a) — inte bringa en ny uppenbarelse — och be som en vanlig muslim.

”Domedagen ska inte inträffa förrän Jesu son av Maria stiger ned som en rättfärdig domare: han ska krossa korset, döda svinen och välstånd ska flöda...” (Sahih al-Bukhari, hadith 2222)

Jesus ska slutligen dö en naturlig mänsklig död och begravas i Medina. Denna detalj befäster hans mänsklighet — han är inte odödlig i gudomlig mening.

4. Jesus som profet och andligt ideal

Jesus räknas som en av de fem stora profeterna Ulū al-‘Azm (أولو العزم) —

tillsammans med Noa, Abraham, Mose och Muhammed. Han sändes specifikt till Israels barn med evangeliet (al-Injil) för att bekräfta Toran. Muhammed är dock "profeternas sigill" (Khatam al-Nabiyyin) och fullbordaren av Guds uppenbarelse. Inom sufismen — islams mystiska gren — har Jesus blivit ett centralt andligt ideal: symbolen för renhet, asketism och gudomlig kärlek. Ibn 'Arabi (1165–1240) kallar honom "profeten andedräkt" i *Fusūs al-Hikam*, och Rūmis poesi genomsyras av allusioner till Jesu livsgivande andedräkt (dam-e 'Isa).

5. Likheter och skillnader med kristendomen

Gemensamt: jungfrufödseln, Jesu mirakler, hans roll som Messias, hans moraliska storhet och syndfrihet, samt förväntningen om hans återkomst. Avgörande skillnader: islam förnekar Jesu gudomlighet, treenigheten, korsfästelsen som historisk händelse och som försoningsgärning. Den muslimska Jesus är ett mäktigt Guds tecken — men aldrig Gud själv.

Källor och referenser

Primärkällor: Koranen (övers. Bernström, M.K., Stockholm: Proprius, 1998); Sahih al-Bukhari (övers. Khan, M.M., Darussalam, 1997); Sahih Muslim (övers. Siddiqui, A.H., Lahore, 1972).

Sekundärkällor: Khalidi, T. *The Muslim Jesus*. Harvard UP, 2001 | Parrinder, G. *Jesus in the Qur'an*. Faber & Faber, 1965 | Robinson, N. *Christ in Islam and Christianity*. SUNY Press, 1991 | Siddiqui, M. *Christians, Muslims, and Jesus*. Yale UP, 2013 | Ibn Kathir. *Tafsir al-Qur'an al-'Azim*. Dar al-Kutub, 1998 | Hjärpe, J. *Islamisk doktrin*. Verbum, 1982.